

رویه قضایی

۱

رای

هیئت عمومی دیوانعالی کشور

در مورد

ماده ۵۳۸ قانون آیین دادرسی مدنی

۴۶/۶۱۱

« هر گاه دادگاه ، یا دفتری که دادخواست فرجامی به آن داده شده ، بدون جهت آنرا رد کند ، صاحب دادخواست می تواند بدفتر دیوان کشور شکایت کند ؛ در این صورت دیوان نامبرده قراری صادر نموده و دستور لازم را خواهد داد .»

نظر باینکه شعب دیوانعالی کشور در مورد نحوه استنباط و اعمال ماده ۵۳۸ مذکور فوق روشهای مختلف و مخالفی داشتند ، موضوع در هیئت عمومی طرح گردید . آقای دکتر عبدالحسین علی آبادی دادستان کل کشور در درخواست خود از هیئت عمومی دیوانعالی کشور می فرمایند :

« شعب دیوانعالی کشور در قبال این قبیل شکایات و اعمال مواد ۵۳۸ و ۵۳۸ مکرر آیین دادرسی در روش مخالف انتخاب نموده اند که بروش قضایی شعبه سوم ودهم اشاره می شود :

روش شعبه سوم

شعبه سوم دیوانعالی کشور شکایت از قرار رد دادخواست فرجامی را از نظر مرجع تقدیم دادخواست نظیر دادخواست فرجامی تلقی و مشمول ماده

۵۳۰ آیین دادرسی مدنی دانسته و تاریخ تقدیم شکایت و ثبت آنرا در نزدیکترین دادگاه ملاک تصمیم قرار می‌دهد و نظری ندارد که این شکایت در چه تاریخی بدفتر دیوانعالی کشور واصل می‌گردد. در پرونده ۳۹۴۳۱۳ که تاریخ ابلاغ قرار بفرجامخواه ۴۴/۴/۲۱ و شکایت از قرار ۴۴/۴/۲۸ بوده و این شکایت در تاریخ ۴۴/۶/۲۴ بدفتر دیوانعالی کشور رسیده است، تاریخ ۴۴/۴/۲۸ را ملاک قرارداده و شکایت را در موعد تشخیص داده است. در پرونده ۱۲/۳۹۷۶ قرار در ۴۴/۴/۱۴ بفرجامخواه ابلاغ و در ۴۴/۴/۱۶ شکایت و این شکایت در ۴۴/۸/۱۸ بدفتر دیوانعالی کشور رسیده است و تاریخ ورود شکایت بدفتر دیوانعالی کشور مورد عنایت قرار نگرفته است. رونوشت دادنامه‌های مزبور پیوست است.

روش قضایی شعبه دهم

شعبه دهم مرجع تقدیم شکایت را منحصر آ دیوانعالی کشور شناخته و موضوع را از شمول ماده ۵۳۰ آیین دادرسی خارج دانسته و شکایت از قرار رد دادخواست فرجامی را نظیر دادخواست فرجامی از لحاظ مرجع تقدیم نمی‌شناسد. در پرونده ۴۱۵۱۱۹ تاریخ ابلاغ دادنامه بفرجامخواه ۴۵/۴/۱۹ و تاریخ ورود شکایت بدفتر دادگاه بخش ۴۵/۴/۲۰ و تاریخ ورود شکایت بدفتر دیوان کشور ۴۵/۶/۸ است. ملاک تصمیم شعبه مزبور تاریخ ورود شکایت بدفتر دیوانعالی کشور است. بهمین جهت آنرا خارج از مهلت مقرر قانونی تشخیص و رد نموده است.

افراد ذینفع بطور کلی شکایات خود را بدفتر دادگاهی که قرار رد دادخواست فرجامی را صادر نموده، تقدیم و یا ذیل قرار رد دادخواست شکایت را قید می‌نمایند. این شکایات معمولاً خیلی دیرتر از تاریخ تسلیم بدفتر دیوانعالی کشور می‌رسد و اگر بشعبه سوم و یا شعب دیگری که دارای رویه اول می‌باشند، برود بشکایت رسیدگی و اگر بشعبه دهم و شعب دیگری که دارای روش دوم می‌باشند، ارجاع گردد، این شکایت اصولاً رد و حقوق افراد تضییع می‌گردد.

برای رفع این اختلاف نظر و ایجاد رویه واحد باستناد ماده واحده قانون ایجاد رویه قضایی مصوب تیر ماه ۳۲۸ تقاضای طرح موضوع مختلف فیه و رای

هیئت محترم جهت ایجاد رویه واحد دارد.

رای شماره ۴۶/۹/۱۰۶۷، ردیف ۳۱:

«راجع باختلاف نظر بین شعبه سوم و دهم دیوانعالی کشور در باب محل قبول (اعتراض نسبت بقرار رد فرجامی) که طبق رای شماره ۴۶/۳/۱۴،۳۹۷۶،۱۲ شعبه سوم استفاده می شود که آن شعبه دادن اعتراض را به هر يك از مراجع مذکور در ماده ۵۳۰ آیین دادرسی مدنی بلااشکال دانسته، ولی شعبه دهم طبق رای شماره ۴۱۹، ۴۱۵۱ با استفاده از ماده ۵۳۸ مکرر آیین دادرسی مدنی نظر داده که مرجع قبول اعتراض نسبت بقرار رد فرجامی منحصرآ دیوانعالی کشور می باشد ...»

بنظر هیئت عمومی دیوانعالی کشور منظور از جمله مندرج در ماده ۵۳۸ قانون آیین دادرسی مدنی باین عبارت (صاحب دادخواست می تواند بدیوانعالی کشور شکایت نماید)، تعیین مرجع رسیدگی باین نوع شکایات است. بعبارة اخری رسیدگی باین نوع شکایت را منحصرآ در صلاحیت دیوان کشور دانسته و نظر قانونگذار بمرجع دریافت کننده دادخواست نبوده، زیرا تکلیف این امر بموجب ماده ۵۳۰ قانون آیین دادرسی مدنی که مرجع تقدیم دادخواست را دیوان کشور و یا مراجع دیگر مذکور در ماده مزبور تعیین نموده، معین گشته و شکایت از قرار رد دادخواست فرجامی هم که فرعی است متفرع بر اصل، تابع همان مقررات ماده ۵۳۰ بوده و خلاصه نظر شعبه سوم دیوانعالی کشور که در همین زمینه صادر گردیده، تایید می شود و این رای طبق قانون وحدت رویه در موارد مشابه لازم الاتباع است.